

zijn persoon. Wij kennen elkaar niet. Het richt zich alleen tegen deze publieke verklaring van hem, die ik onjuist en misleidend blijf noemen. In een dergelijke afwijking van de waarheid kunnen wij allen vervallen. Dat is de macht der zonde in ons leven, maar daar wij zij elkander dan ook op, ter opscherping van de liefde.

In dit opzicht is de Synode over mijn handelwijze ook niet tevreden. Zij oordeelt, dat ik mij aler haast te schrijven, mij tot ds Oranje had moeten wenden.

Merkwaardig! Schreef zij dat ook aan ds Barkley Wolf b.v., die zich beklagde over revolutionair optreden van prof. Schilder?

Dat ds Oranje van mij bericht kreeg, al is het dan niet vooraf, is gebleken. Had hier evenwel volgens den regel van Mattheus 18 moeten zijn gehandeld?

Allereerst merk ik op, dat ik mij niet met een klacht over ds Oranje tot de Synode gewend heb, die tententieve boordeling van mijn brief wijs ik af, dan had ik aan de Synode moeten verzoeken, met hem op een of andere manier te handelen. Dat heb ik niet gedaan. En voor zoover de zaak ook voor de conscientie van ds Oranje persoonlijk moest worden gelegd, kreeg hij bericht. Tegenover de Synode heb ik alleen een m.i. onjuiste mededeeling van ds Oranje weersproken. Het was een getuigenis van de waarheid en de werkelijkheid in deze zaak.

Wanneer deze rechtwijzing van de Synode gegrond zou zijn, dan treft de Synode bovendien zelf het verwijt, dat zij mijn brief op dien grond niet onontvankelijk heeft verklaard, zoodat zij dan had behooren te doen. Zij had mij dan niet alleen achteraf, maar terstond den goeden weg moeten wijzen.

Ik twijfel evenwel sterk of die weg wel de goede en voorgeschrevene is voor ons Christenen. Het gold hier uitsluitend een publiek getuigenis van ds Oranje over een publieke vergadering in den Haag gehouden. Dat getuigenis mocht ook publiek weersproken worden. In gevallen, waar het geen heimelijke maar publieke zaken geldt, is volgens kenners en uitleggers van het Gereformeerde Kerkrecht het geoorloofd de zaak rechtstreeks bij een kerkelijke vergadering aanhangig te maken. Ds Joh. Jansen schrijft in zijn werk „De kerkelijke Tucht” op pag. 207 dienaangaande: „En bij een zonde, die „van haar naturewege” openbaar is, ligt het in den aard der zaak, dat zij aanstonds den kerkeraad aangegeven wordt, juist omdat het een publieke zonde is”. Deze gedachte lag aan mijn optreden in dezen van den aanvang af ten grondslag.

Ook deze beschuldiging der Synode, dat ik tegenover ds Oranje niet volgens de Schrift gehandeld zou hebben, wijs ik dus op den aangegeven grond af.

Gemotiveerd heb ik aan de Synode bericht, dat ik overal waar ik in mijn brief een oordeel en conclusies had uitgesproken, deze moest handhaven. Daarbij vroeg ik bescheiden „om nadere onderrichting”. Maar men zweeg, liet mij zonder antwoord. Dat noem ik zondige nalatigheid.

Men hoort in dezen, zoodat in elken tijd van kerkelijken strijd, de klacht over den scherpen toon, de onbroederlijken stijl, der polemiek. Wanneer men dit verweer maar niet als dekking gebruikt om vervolgens van alle zakelijk verweer te kunnen afzien, zoodat veelal helaas gebeurt, dan verdient zulk een klacht wel de aandacht. Alleen zaken, klaar en duidelijk, mogen en moeten zoo noodig ons scheiden, maar geen persoonlijke scherpte. Zelftucht blijft noodig, is ook uiterst moeilijk in de beoefening. Wie is tot deze dingen bekwaam en zonder zonde?

Maar minstens even erg, neen oneindig veel erger en ergerlijker dan persoonlijke scherpte in polemiek is het, wanneer — zoodat in de Gereformeerde kerken schering en inslag is, de één spreekt en de ander hult zich om wat voor motieven ook in stilzwijgen. Daar kunnen tal van schrijvers van bezwaarschriften in deze dagen van medespreken. Bij scherpe polemiek is er tenminste nog het onderling verkeer, de uitwisseling van gedachten, al zijn die dan misschien wel eens in een stekeligen vorm gegoten. Maar bij zwijgen en doodzwijgen is er het volkomen loslaten van elkander. Dan behandelen wij elkander, zoodat wij zelfs een heiden en een toelenaar niet behandelen mogen. Er is valsheid van tong in het spreken, maar erger in het zwijgen.

Boven dit stukje plaatste ik: Hoe het in de heden-daagsche tenten Kedars toegaat. Tot dit opschrift kwam ik na lezing van de preek van prof. dr. G. Ch. Aalders, voorkomende in zijn bundel „Het liedboekken van Israëls Pelgrims”, door hem in 1920 bij J. H. Kok te Kampen uitgegeven. Prof. Aalders schreef toen over de woorden uit Psalm 120:

„O Heere! red mijne ziel van de valsche lippen, van de bedriegelijke tong. Wat zal U de bedriegelijke tong geven, of wat zal zij U toegeven?”

Scherpe pijlen eens machtigen, mitgaders gloeiende jenever kolen. O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone”.

„De eerste indruk zou hier kunnen wezen, dat de dichter in ballingschap, buiten de palen van Israël verkeert. Doch deze indruk is niet juist. Mesech is de naam van een landstreek tusschen de Zwarte Zee en de Kaspische zee, ver in het Noord-Oosten, en Kedar is een zoon van Ismaël, er de tenten Kedars zijn dus in Arabië, diep in het Zuiden, te zoeken. Het is duidelijk dat de dichter onmogelijk kan bedoeld hebben met deze plaatsnamen een aanduiding te geven van het oord, waar hij zich bevindt, aangezien hij niet in twee zoo ver uiteengelegen streken zich kan ophouden. Mesech en Kedar zullen te verstaan zijn als zinnbeeldige aanduidingen van het karakter der menschen in wier midden hij verkeert. De bewoners van Mesech waren woeste, wilde bergvolken, en ook de Arabische woestijnstammen waren om hunne woestheid gevreesd. De dichter wil dus uitdrukken de barbaarsheid waarmee hij door zijne omgeving bejegend wordt. Wij zouden zeggen: het is alsof ik te midden van heidenen en Turken verkeer. Hieruit mogen wij dus opmaken, dat de booze bejegening waaronder de dichter te lijden heeft hem wordt toegevoegd door zijne eigene volksgenooten. En als bijzonder tee-

kenend voor het leed, dat zij hem aandoen wordt genoemd de valsheid hunner lippen, de bedriegelijkheid van hunne tong”.

Ook nu staan de tenten Kedars weer onder ons opgericht. — Het voorgaande wil daarvan aanwijzing zijn. Er is meer.

Een Generale Synode doet bindende leerspraken en verklaart daarbij: Wij herhaalden en bevestigden alleen maar wat in 1905 ook reeds werd gezegd. Nauwelijks staat de binding behoorlijk vast, of wij zien een lid der Synode, dr Hoek zich tot zijn collega ds Feenstra haasten en tot dezen zeggen: Ik heb het maar niet van hooren zeggen, G. J. Feenstra, je zult wel begrepen hebben, dat jij niet langer hier in den Haag op de classis dogmatiek kunt examinateeren, ik zal dus voorstellen in jouw plaats een ander te benoemen. Het voorstel komt ter tafel, een ander wordt benoemd en ds Feenstra, algemeen geerd schrijver van dogmatische geschriften, die wanneer mijn geheugen mij op dit punt niet bedriegt, bijna 25 jaar lang dit werk had verricht voor de kerken, wordt op dood spoor weggerangeerd.

Men vraagt zich onwillkeurig af: Wat is hier valsheid het woord? en welk woord? of de daad? of beide? Of behoort deze predikant ook al tot die oppositie, die volgens het schrijven der Synode aan de kerken een ongeduldige leer heeft willen invoeren? Indien ja, hoe ongeduldig gaat men dan met hem te werk. Incongruentie tusschen woord en daad. Wijst men daarop, dan wordt dit of doodgewogen, of gebagatelliseerd als bijkomstigheid of men begint over iets anders.

Het is Synodezitting in de dagen waarin druk wordt gehandeld over het conflict met de prof. Greijdanus en Schilder. De Synode vergadert in Comité-generaal, velen wachten buiten, waaronder mijn broer te Bithoven. Prof. dr. H. N. Ridderbos komt even naar buiten en wordt aangeklapt door vragers, die willen weten hoe de besprekingen binnen verlopen. Publiek geeft de prof. het luchthartig cynische antwoord: Het varken hongt met zijn beide pooten op!

Is deze taal nog niet afschuwelijker, dan wanneer een jong assistent van den chirurg tot het kind, dat met kloppend hart begeerig is van hem iets te vernemen over het lot van vader, zou zeggen: Heb maar geduld, het varken ligt nog op de slachtbank.

Er wordt aan prof. Schilder een eisch gesteld van blinde gehoorzaamheid, van onderwerping van besluiten, die hij niet eens of niet eens behoorlijk kent. — Er ontstaat een uitgebreide correspondentie (zie: de Waarheid luistert nauw), waarin door K. S. op dat onredelijke van dien eisch steeds maar wordt teruggekomen. — Met als eenig gevolg: uitwijking, geen antwoord, zwijgen, zwijgen.

En wat zal ik nog meer zeggen? Zou ik verhalen van prof. dr. G. Ch. Aalders, die haastig naar Amerika schrijft: „Het was duidelijk dat Schilder naar een gelegenheid zocht om een conflict te veroorzaken”. Zonder ook maar iets te geven, dat zweemt naar een bewijs van dit beveren.

Men benoemt in deze dagen ter Synode der Gereformeerde Kerken commissies, waarin de schrijver van deze laatste, insinuerende regelen ook een plaats heeft gekregen, om met de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerken in contact te treden over een mogelijke hereniging. Men biedt zelfs als zoodanig aangediende „breukbandjes” aan. Pijnstillend wellicht, maar niet genezend. Men geneest de breuk der dochteren Mijns volks op het licht.

Laat men ginds (hoe pijnlijk is dat woord!) bedenken, dat behalve leerstellige en kerkrechtelijke controversen, die ons verdeeld houden, ondanks alle camouflage, er in erge mate ook nog iets anders sinds overlang tusschen ons inligt, de „barbaarsheid” van den onbroederlijken omgang, zoo in spreken als in zwijgen en verzwijgen.

Ook vandaag gaat de bede op in het licht van deze en dergelijke felten:

O Heere! red mijne ziel van de valsche lippen, van de bedriegelijke tong.

P. GROEN.

Indrukken van de Generale Synode.

Een tweede lectoraat.

Nog meer winst dan we in ons vorig nummer konden melden werd te Enschede geogost voor de zaak der opleiding. Tegenover de jarenlange worsteling, om het voormalige Kampen recht te doen wedervaren komt nu het prachtige élan, waarmee de synode de Theologische Hoogeschool tot nieuwen wasdom brengt. Want nog een tweede lector is benoemd: ds D. K. Wielenga zal in deze kwaliteit de zending doceeren.

De instelling van dit lectoraat is nog niet bedoeld als definitief. Met andere woorden: men heeft niet gezegd: er moet een vast lectoraat zijn, en nu gaan we naar een man zoeken, die de functie kan vervullen. Neen — de redeneering was een andere: men vond een man, die vanzelf opviel door zijn kwaliteiten, men zei toen: dien moeten we zien te annexeren voor ons Theologisch onderwijs in de zendingvakken. Op zichzelf zou het vak „zending” ook wel door den hoogleraar in de ambtelijke vakken kunnen worden onderwezen, zoo heeft prof. dr. T. Hoekstra, het langen tijd gedaan. Maar nu er iemand is van de kwaliteiten van ds Wielenga, nu zou het een verzuim geweest zijn, als men hem niet had verbonden aan de theologische opleiding.

Ds Wielenga is, om zoo te zeggen, erfelijk belast. Men kan ook in goeden zin be-laet zijn. Zijn vader heeft jaren lang zich in de zendingzakken ingewerkt. Onze oudere lezers kennen hem nog uit de kolommen van ons blad. En de zoon gaat in de lijn van zijn vader voort. Zijn bibliotheek is in de richting der zendingstudie uitzinnend bijgehouden. Zijn kennis van onderscheiden zendingstroomingen, en — methoden en — terreinen is breed en tevens gedetailleerd. Van de valsche religies weet hij zeer veel. Kortom: de keus is vanzelf gegeven geweest.

Wij verblijden ons erover, dat onze studenten in de zendingkwestes goede voorlichting kunnen ontvangen. Een kerk, die haar zendingroeping niet meer ziet, is aan het oordeel der verdorring prijsgegeven. De cate-

chismus leert ons vragen: bewaar en vermeerder uw kerk. Anderen hebben van het „vermeerderen” (oecumenische synode, zendingprofessoren, zendingcentrum) den mond vol, maar schoten in het „bewaren” schromelijk te kort (de kerkelijke stijl verloochend, de kerkorde vertrappt, schijnlicht, „perfectie” zonder profetendrift). Wij liepen gevaar, met het „bewaren” ons zeer druk te maken (de vrijmaking), dat we het „vermeerderen” (de zending) uit het oog zouden verliezen. Voor dat gevaar bleven we aanvankelijk bewaard. Laat ons blijven waken, opdat niet het evenwicht in ons bidden, d.w.z. deszelfs wetmatigheid, verloren ga.

De naam der kerken.

Interessante besprekingen zijn gewijd aan de vraag, hoe officieel de naam der kerken luiden zou.

Men kan veilig zeggen, dat er onder de „vrijgemaakten” wel zoo goed als niemand was, die voor zichzelf niet overtuigd was, dat de aloude naam „De Gereformeerde kerken in Nederland” ons toekwam. We zijn immers niet veranderd. Wij zijn slechts uitgeworpen OMDAT we ons strikt hielden aan de bestaande papieren der kerk, belijdenis en kerkenordening. De door en door onware rapporten, waarmee dr. Nauta zijn naam ontsoerd heeft, mogen nog zoo vaak in de schorsingszaak-Schilder uitroepen: „laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden”, — het feit blijft bestaan, dat de orde verstoord is door hem en de zijnen. Zij hebben het verwijt van revolutie afgewenteld naar den man, die het hun zelf voorwierp, maar hun argumentatie was in strijd met de feiten en met de aangenomen kerkelijke ordeningen. Deswege bleven we eenvoudig wat we waren: bij ons is niets veranderd. Geen nieuwe formule toegevoegd als bindend, en dus als belijdenis-stuk. Geen artikel der kerkorde geschronden.

Alleen maar: mochten wij al voor ons zelf in dezen ten volle verzekerd zijn, men ontveinsde zich niet, dat er moeilijkheden konden komen ter zake van het verkeer met de buitenwereld. De post, b.v. zou, indien we geen nadere onderscheiding gaven, niet weten, waar een brief, gedresseerd aan „De Gereformeerde kerk”, te bezorgen viel. Notarissen konden in de uitkering van legaten aan „De Gereformeerde kerk” voor soortgelijke moeilijkheden komen te staan. Dit zijn maar enkele voorbeelden van de verwikkelingen, die behoud van den overborden, of niet-gepreciseerden naam kon meebrengen.

Ter synode nu was al aanstonds vooropgezet de meening, dat het goed zou zijn, den naam niet te veranderen. Bij hen, die deze gedragslijn voorstonden, leefde de overtuiging, dat zulk standpunt het eenige was, dat men het geloofs-standpunt kon noemen. Geloofs-standpunt. Niet rechts of links zien. Niet vragen naar de gevolgen. Niet ons laten bepalen door anderen. Niet prijsgeven „onze praetentie”, dat we onveranderd zijn gebleven, en dat het juist de anderen zijn, die ophielden te wezen, wat ze tot voor korten tijd waren. Te meer niet, omdat de eere-naam „gereformeerde” aan die anderen in velerlei opzicht niet meer toekomt. Ze hebben immers in de betrekking tot het kerkrecht de gereformeerde lijn verlaten. En ook in betrekking tot de leer deden ze dit. Hun sacraments-opvatting was een andere dan die der belijdenis. Hun doopsleer druishte in tegen het doopsfultier. Hun „bindings-decreet” verloochende wat de Schrift ter zake van de kerkelijke bindings-rechten en de grenzen van dat recht zoo duidelijk leert, uitgedrukt als het is in artikel 7 der Belijdenis.

Na ampele bespreking bleek dit gevoelen de overhand te behouden. Het *principieele* geding was hiermee beslecht.

Maar daarnaast bleef men de oogen open houden voor de praktische bezwaren, zoeven aangeduid. En zoo teekende zich al spoedig in groote trekken de te nemen beslissing af:

a) den *eigenlijken* naam ongewijzigd laten;

b) dit officieel vastleggen;

c) ter wille van mogelijke misverstanden in betrekking tot de adresseering van brieven enz. een kleine formule opnemen, die evenwel *niet tot den eigenlijken naam zou behooren*, doch *niets meer te beteekenen had dan een „postale” aanduiding*; zoo bv. als iemand, die Jan Pieterse heet, doch dezen naam met een anderen man gemeen heeft, in den burgerlijken stand alleen maar als Jan Pieterse bekend staat, doch in de wandeling zich een nadere aanduiding veroorlooft van „Senior” of „Junior”, of ook van „J-zoon” dan wel „H-zoon”;

d) ook dit detail officieel vastleggen.

Toen men eenmaal zoover gevorderd was, kwam vervolgens de vraag op: welke postale aanduiding zou het dan moeten zijn? Althans voor de kerken in verband?

Reeds was algemeen ingeburgerd de nadere aanduiding: „vrijgemaakt naar art. 31 K.O.”. Maar het gevaar was niet uitgesloten, dat men daar een *officieelen* naam in lezen zou. En dat was nooit de bedoeling geweest. Het woord „vrijgemaakt” schijnt geïnspireerd te zijn door de „Acte van Vrijmaking of Wederkeer”, voorgelezen in de bekende Haagsche vergadering van Augustus 1944, een vergadering, welke steeds meer blijkt op tijd gekomen te zijn, en waarvan dankbaar getuigd worden mag, dat zij onder de leiding Gods het gelaat van ons volksleven heeft vernieuwd. Zonder haar zou, meenen we, de vrijmaking niet gekomen zijn tot die verrassende en verwonderlijke zegeningen, die de Vrijmaking zich ziet toegewezen. Zegeningen, die in omvang en betekenis reeds nu na een jaar verre achter zich laten wat de Afscheiding en ook de Doleantie na veel of betrekkelijk langer periode mocht notperen als verkregen geloofswinst. Men treft evenwel in deze „Acte van Vrijmaking of Wederkeer” ook het woord „Wederkeer” aan. Even goed zou dus van „Wedergekeerd” als van „Vrijgemaakte” kerken te spreken zijn geweest.

Zoo raakte de postale aanduiding „Vrijgemaakt naar art. 31 K.O.” in de synodale debatten haast vanzelf op den achtergrond. Het woord „Vrijgemaakt” gaf wel een aanduiding van het opnieuw tot reformatie komen der kerken in de *punt*-handeling der op een bepaalden dag geschiedte Vrijmaking aan, doch het liet onaangeduid de lijn-handeling van het na dien bepaalden datum voortgezette kerkelijke leven.

Wat evenwel in deze algemeen ingeburgerde nadere aanduiding bleef bekoren, was de verwijzing naar art.

31 K.O. Dit andere wijze cizeze post-eigenlijk al. De „synode” Want de „s-gespeeld. Z van, die ev-tekst, die o-de een zóó, dan doet -haar stem t-verklaart: „onjuist, ma-ik me, in a-samen om s-schikken v-tatie” ju- wanner a-kerkenorde-derbavige g-lijk. Er sta-dere) verga-bewezen te-TENZIJ, arresteerd-luiden (rat-„synode” z-„dat” ze, „DAT”. Ge-geval arres-of drie) u-ordening is-haar of een-duren. Ma-drie of zes-nen het ve-tegen de S-Welnu, d-Het was, Het was, Het was, gelijkk Gods-tegen de z-menschen-levens dóó-schriftgelee-vaak „best-deel van C-door mens- Welnu, d-schoringsb-verkracht-van interp-„rechter”, wil, helpe-zóóveel b-2 x 2 = safely. Artikel 3-glassende-geende, wa-knoeiwerk-ook voort-„synode” a-er twee. D-artikel 31-het verba-niet uitvoe-van art. 3-kers. Num-ALLEN C-mag nooit-afpraak v-te strijden-sluit WEL-is de max-wezen is, nomen ke-luidde: in-den, die g-tegen de-blijven n-hun moed-aan.

Welnu, d-Het was, Het was, Het was, gelijkk Gods-tegen de z-menschen-levens dóó-schriftgelee-vaak „best-deel van C-door mens-

Welnu, d-schoringsb-verkracht-van interp-„rechter”, wil, helpe-zóóveel b-2 x 2 = safely.

Artikel 3-glassende-geende, wa-knoeiwerk-ook voort-„synode” a-er twee. D-artikel 31-het verba-niet uitvoe-van art. 3-kers. Num-ALLEN C-mag nooit-afpraak v-te strijden-sluit WEL-is de max-wezen is, nomen ke-luidde: in-den, die g-tegen de-blijven n-hun moed-aan.

Welnu, d-Het was, Het was, Het was, gelijkk Gods-tegen de z-menschen-levens dóó-schriftgelee-vaak „best-deel van C-door mens-

Zoo kw-officieuze-De Gere-art. 31 K-O-het beke-naamwoor-

Er ware-manner to-form” als-aangemer-spelling: s-te buiten-die enkel-bedacht, e-der kerk- Maar hij-duiding g-den pas a-

Ter teg-geslagen; werkwoor-of ander-nog prob-leem ma-lieven in-lijk spre-ken”. We-geen ove-neren a-conforme-